Міністерство освіти і науки України

ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНЕ УЧИЛИЩЕ № 8

Активізація пізнавальної діяльності здобувачів освіти на уроках виробничого навчання

/методична розробка/

Підготувала:
СЛИВКА Людмила Іванівна, *майстер виробничого навчання з професійно-практичної підготовки кваліфікованих робітників швейного профілю*

м. Чернівці,
2022 р.

СЛИВКА Людмила Іванівна, майстер виробничого навчання, професія «Кравець»

Розглянуто і схвалено методичною комісією викладачів спеціальних дисциплін та майстрів виробничого навчання *швейного профілю*

Протокол № 4 від 01 листопада 2022 р.

Анотація: актуальність зазначеної проблематики полягає в тому, що сьогодні основними турботами закладів професійної професійно-технічної) освіти є виховання у здобувачів освіти раціонального професійного мислення, яке забезпечує їхню майбутню творчу діяльність. Активна, зацікавлена праця, з високою професійною майстерністю та новаторським підходом – саме такі вимоги до випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти висуває сучасне виробництво. Разом з тим, вони повинні запам’ятати великий обсяг навчального матеріалу, набути певних навичок, без чого неможливо стати активним учасником промислового виробництва. З огляду на це, проблема активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти на уроках виробничого навчання набуває ключового значення. Матеріали, висвітлені у пропонованій методичній розробці, можуть використовуватися педагогічними працівниками у процесі здійснення як професійно-теоретичної, так і професійно-практичної професійної діяльності.

ЗМІСТ

ВСТУП……..4

1. Теоретичні основи активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти……5

1.1. Активні методи навчання як спосіб активізації пізнавальної діяльності ..5

1.2. Психолого-педагогічні основи активних методів навчання……7

2. Активізація пізнавальної діяльності здобувачів освіти……..12

2.1. Рівні пізнавальної активності……13

2.2. Прийоми і методи активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти……..14

3. **Активізація пізнавальної діяльності здобувачів освіти на уроках виробничого навчання……...15**

ВИСНОВКИ…….....19

СПИСОК використаних джерел……..22

ДОДАТОК……..23

ВСТУП

Професійна (професійно-технічна) освіта (далі – П(ПТ)О) як складова частина освіти України спрямована на формування у громадян професійних знань, умінь, навичок, розвиток їхньої духовності, культури, відповідного технічного, технологічного й економічного мислення.

Для успішного самовираження особистості, її всебічної самореалізації та адаптації в сучасному світі важливою є здатність здобувача освіти до творчості. У Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXl століття») одним зі стратегічних завдань є створення умов для формування освіченої, творчої особистості громадянина, реалізації та самореалізації його природних задатків і можливостей в освітньому просторі.

Головний принцип, якого дотримуюся як майстер виробничого навчання, – кожний урок виробничого навчання повинен занурювати здобувачів освіти у творчий пошук, а отже, давати міцні та глибокі знання, які стануть переконанням розвивати пізнавальний інтерес, жагу знань, творчу активність, виховувати громадську позицію кожного та кращі людські якості.

Сьогодні основними турботами закладів професійної професійно-технічної) освіти (далі – закладів П(ПТ)О) є виховання у здобувачів освіти раціонального професійного мислення, яке забезпечує їхню майбутню творчу діяльність. Активна, зацікавлена праця, з високою професійною майстерністю та новаторським підходом – саме такі вимоги до випускників закладів П(ПТ)О висуває сучасне виробництво. Разом з тим, вони повинні запам’ятати великий обсяг навчального матеріалу, набути певних навичок, без чого неможливо стати активним учасником промислового виробництва.

1. Теоретичні основи активізація пізнавальної діяльності здобувачів освіти

1.1. Активні методи навчання як спосіб активізації пізнавальної діяльності

Реалізація означеної проблеми лежить у площині активної діяльності здобувача освіти. З огляду на означене виникла необхідність озброєння здобувачів освіти методами наукового пізнання, що націлюють їх на з'ясування сутності та різносторонніх взаємних зв'язків пізнавальних об'єктів.

Значний відбиток на індивідуальну пізнавальну діяльність здобувачів освіти накладає їх особистий досвід і запас фактичних знань, уявлень та понять. Особистий життєвий досвід і попередньо здобуті знання посилюють пізнавальні процеси здобувачів освіти, сприяючи осмисленому розумінннню, запам'ятовуванню та засвоєнню нових знань [3].

Застосовуючи різні методи, прийоми та засоби навчання, майстер виробничого навчання спрямовує пізнавальні процеси здобувачів освіти, приводить їх у відповідність з накресленими завданнями, специфікою змісту навчального матеріалу. Сучасне заняття покликане допомагати зростанню пізнавальних здібностей здобувачів освіти, слугувати важливим засобом їх професійного розвитку. Основне завдання – навчити мислити, міркувати, аргументувати судження, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, переконливо доводити висунуті положення.

Тільки судження, умовисновки, зроблені самостійно, сприятимуть активній розумовій діяльності, розвитку пізнавальних здібностей. У ході навчання повинні збагачуватися уява, пам'ять, мова здобувачів освіти, формуватися прогресивний спосіб мислення.

Для розвитку активності здобувачів освіти у процесі пояснення важливо перед повідомленням нового навчального матеріалу поставити перед групою проблемні запитання, завдання, що містять суть проблеми.

Наприклад, майстер виробничого навчання може сказати: «Я наведу вам загальну характеристику процесів, явищ, операцій, способів дій, а ви у ході розповіді самостійно складіть їх класифікацію за призначенням, в залежності від основних ознак, властивостей тощо, зробіть висновок, яка з цих класифікацій виявиться ефективніша. Вкажіть їх позитивні та негативні ознаки». Таким вступом майстер виробничого навчання стимулює здобувачів освіти до міркувань, до осмислення нових знань з точки зору поставлених проблем.

Повідомлення нового навчального матеріалу може відбуватися й у формі евристичної бесіди, розповіді, лекції, у процесі перегляду відеофільму, телевізійної передачі тощо. Різні методи застосовуються на одному або різних заняттях, залежно від їх змісту та цілей.

У процесі навчання важливо знайомити здобувачів освіти з перспективами розвитку науки і техніки. Корисно повідомити і про те, над чим працюють науковці сьогодні та які переваги нового, його економічна ефективність. Така інформація спонукає молодь вчитися шукати.

Для того, щоб здобувачі освіти отримали глибокі, міцні знання, потрібно не тільки повідомляти факти, але й давати їм пояснення. Та й запитань на занятті – як? чому? – повинно бути більше.

Сьогодні кожен урок має являти собою дидактично оброблене повідомлення – основу самостійної роботи здобувачів освіти. У лекції майстер виробничого навчання визначає суть проблеми. Повідомлення нових знань спонукає здобувачів освіти до самостійних суджень і роздумів. Простий натяк, не розкрита повністю суть питання іноді скоріше пробудить допитливість здобувачів освіти, ніж найдокладніший виклад [4].

Правильно організована самостійна навчально-пошукова робота здобувачів освіти сприяє розвитку їхнього мислення, спостережливості, озброює умінням застосовувати теоретичні знання в умовах практичної діяльності, розвиває їх творчі сили.

Переосмислення знань, отриманих на уроках виробничого навчання, у ході практичних занять дає змогу здобувачам освіти знаходити нові варіанти вирішення проблеми, розрахувати їх економічний ефект й тим самим збагачувати свої знання. Для того, щоб привчити здобувачів освіти самостійно мислити, знаходити рішення складних ситуацій, необхідно вміло формулювати завдання. Якщо запропоноване здобувачам освіти завдання здається їм малоцікавим, їхнє прагнення до пізнавальної діяльності стимулюється недостатньо [5].

1.2. Психолого-педагогічні основи активних методів навчання

Проведене науковцями педагогічне дослідження, пов'язане з цією проблемою, дало цікаві результати. Спираючись на досвід та результати дослідження виокремлюють *п'ятнадцять типових видів* навчальної діяльності. На підставі отриманих науковцями даних здобувачам освіти різних курсів було запропоновано вказати, які з них виконувалися ними у цьому семестрі, та висловити своє ставлення до них і їхню ефективність: конспектування рекомендованої літератури; робота з електронними версіями лекцій; підготовка письмових робіт; практичні вправи; розроблення рефератів; підготовка повідомлення чи виступу; складання плану наукової статті, монографії тощо; підготовка тезів; проведення експериментів; оброблення отриманих експериментальних даних; вирішення ситуаційних завдань; проєктування та виготовлення наочних посібників; моделювання виробничих процесів; виконання тестів; складання тематичних кросвордів, ребусів, криптограм тощо.

Найбільш ефективними здобувачі освіти вважають *сім* останніх із перелічених видів занять, причому серед виділених *найвище оцінюються* здобувачами освіти *три*: *вирішення ситуаційних завдань*, *моделювання виробничих процесів* і *складання тематичних кросвордів, ребусів* тощо.

Отримані дані дають підставу замислитися над рядом питань методики навчання. Педагоги повинні навчити здобувачів освіти різноманітним видам

самостійної роботи, прищеплювати навички самоосвіти, оскільки різноманітність прийомів роботи активізує пізнавальну діяльність.

Здобувачі освіти оцінюють ефективність завдання у залежності від того, який характер пізнавальної діяльності необхідний для його виконання; від того, чи забезпечує цей її характер можливість осмислити, продумати навчальний матеріал. Знання покликані допомагати людині усвідомлювати власні прагнення та способи їхньої реалізації. Тому важливо з'ясувати, як знання можуть впливати на бажання, інтереси, нахили та світогляд здобувачів освіти.

Необхідно враховувати також, що інтерес здобувачів освіти, особливо молодших курсів, – це далеко не лише інтерес до обраної професії. Помічено також, що пізнавальна активність формується й у процесі виконання таких завдань, які вимагають застосування отриманих знань для оволодіння уміннями та навичками цих знань у житті та практичній діяльності.

Теоретичний аналіз проблеми дослідження показав, що удосконалення виробничого навчання здобувачів освіти закладів П(ПТ)О швейного профілю відбувалося у контексті розвитку П(ПТ)О та динамічних техніко-технологічних змін у швейній галузі. Виявлено, що професійно-практична підготовка кваліфікованих робітників швейного профілю протягом XX століття набула масового характеру, вона чітко регламентувалася змістом, формами і термінами здійснення, конкретно визначеними обов'язками базових підприємств щодо надання допомоги закладам П(ПТ)О в організації виробничого навчання, виховання та розвитку учнівської молоді, зміцненні матеріально-технічної бази.

Практика діяльності закладів П(ПТ)О швейного профілю свідчить, з одного боку, про зменшення динаміки підготовки кваліфікованих робітників через низький рівень мотивації молоді до оволодіння робітничими професіями, складні умови праці на підприємствах швейної галузі, низьку заробітну плату, з іншого боку, про зрослі потреби швейних підприємств у

кваліфікованих робітниках, здатних виконувати найскладніші виробничі завдання.

Структура професійної діяльності кваліфікованого робітника з професії «Кравець» представлена *такими основними компонентами*: узагальнена мета й завдання професійної діяльності *(соціальне замовлення суспільства)*; зміст професійної діяльності; предмети та засоби праці, професійно важливі та особистісні якості фахівця *(професійні компетенції)*; умови діяльності; результати діяльності. Розроблена *структура* професійної діяльності кваліфікованого робітника швейного профілю враховує прогноз розвитку галузі швейного виробництва, є адекватною й динамічною. Вона *ґрунтується* на *таких положеннях*: універсальність змісту професійної діяльності для всіх професій швейного профілю; інваріантність змісту праці кваліфікованого робітника швейного профілю залежно від конкретної професії.

Концептуальні засади організації виробничого навчання у закладах П(ПТ)О швейного профілю розкривають інноваційну сутність мети, принципів, змісту, організаційних форм і методів навчання, формування професійно важливих якостей особистості кваліфікованого робітника з урахуванням динамічних змін у швейній галузі. Організація процесу виробничого навчання пов’язана з чітким визначенням його цілей – *освітньої* (навчальної), *розвивальної, виховної,* – а також усвідомленим прийняттям їх здобувачами освіти на різних етапах професійного навчання й творчості та спрямовується на формування високого рівня професійної компетентності, стійкого інтересу до вивчення передового виробничого досвіду, розвиток умінь творчо використовувати цей досвід у своїй практичній діяльності.

Ефективність виробничого навчання здобувачів освіти закладів П(ПТ)О швейного профілю залежить від забезпечення таких педагогічних умов: *оновлення змісту* виробничого навчання з урахуванням динамічних техніко-технологічних змін у швейній галузі, в структурі професійної діяльності кваліфікованих робітників швейного профілю; *впровадження*

сучасних форм і методів виробничого навчання, *методики* рейтингового оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти; *створення і використання* комплексного навчально-методичного забезпечення професійно-практичної підготовки кваліфікованих робітників з професії «Кравець»; *залучення здобувачів освіти* до участі в конкурсах фахової (професійної) майстерності; *забезпечення стажування* майстрів виробничого навчання на сучасних підприємствах швейної галузі; *модернізації матеріально-технічної бази* навчально-виробничих (швейних) майстерень.

До *принципів* відбору й структурування змісту виробничого навчання здобувачів освіти закладів П(ПТ)О швейного профілю *відносимо*: гуманізації; науковості; фундаменталізації; індивідуалізації й диференціації змісту; наступності й неперервності виробничого навчання; гнучкості, розвивального характеру виробничого навчання; випереджального підходу до професійної підготовки; екологізації; єдності теорії і практики, професійного навчання і виховання; диверсифікації й прогностичності тощо.

Запровадження освітніх стандартів П(ПТ)О зумовлює необхідність оновлення комплексного навчально-методичного забезпечення професійно-практичної підготовки кваліфікованих робітників з професії «Кравець», основними елементами якого є: *оптимальна система* навчально-планувальної документації, навчальної та науково-методичної літератури, дидактичних і технічних засобів навчання, засобів контролю та критеріїв оцінювання досягнень здобувачів освіти з виробничого навчання у закладах П(ПТ)О швейного профілю.

Характерними ознаками методики рейтингового оцінювання досягнень здобувачів освіти з виробничого навчання є: *гнучке керування* навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів освіти під час виробничого навчання. Її особливість полягає у тому, що спочатку майстер виробничого навчання розробляє відповідно до кваліфікаційної характеристики критерії шкали оцінювання і норми оцінок (*високий, достатній, елементарний, низький* рівень). Підсумкова оцінка складається за результатами навчально-

пізнавальної, виробничої діяльності упродовж семестру. Рівень творчої активності визначається кількістю та змістом позитивної активності здобувачів освіти за результатами поточного контролю (участь у вікторинах, написання рефератів, складання-розв'язання кросвордів, підготовка обґрунтованих пропозицій щодо розв'язання проблемних виробничих ситуацій тощо).

Зазначені вище педагогічні умови організації виробничого навчання здобувачів освіти закладів П(ПТ)О швейного профілю є ефективними. Їх доцільно впроваджувати у практичну діяльність закладів П(ПТ)О, які здійснюють підготовку кваліфікованих робітників швейного профілю і, зокрема, з професії «Кравець».

Однак, попри досягнення існують певні проблеми організації виробничого навчання кваліфікованих робітників у закладів П(ПТ)О швейного профілю. Подальшого вдосконалення потребують: теоретико-методологічне обґрунтування виробничого навчання кваліфікованих робітників швейного профілю як педагогічна система, педагогічні умови адаптації випускників закладів П(ПТ)О швейного профілю на виробництві, науково-методичні засади стажування майстрів виробничого навчання на сучасних підприємствах швейної галузі, світові тенденції виробничого навчання кваліфікованих робітників швейного профілю тощо. Управляючи пізнавальною діяльністю здобувачів освіти, необхідно пам'ятати, що головною метою є сприяння формуванню й розвитку навичок навчальної дослідницької праці, виявлення індивідуальної гідності та можливості кожного здобувача освіти для їх подальшого поглиблення, підвищення рівня навчальних досягнень.

Пізнавальний інтерес і творчу активність здобувачів освіти варто розвивати за рахунок використання активних форм і методів навчання, які спираються на несподіваність, парадоксальність, цікавість, пізнавальні ігри, навчальні дискусії, проблемні ситуації, проведення уроків-конференцій, семінарів, КВК, диспутів, уроків-судів, гри «Щасливий випадок» тощо [2].

Усе це можливо реалізувати, маючи добре обладнану навчально-виробничу майстерню швейного профілю, на базі якої здобувачі освіти не лише розвивають практичні вміння та навички, а й більш глибоко та всебічно засвоюють теоретичний матеріал. У них виробляється уміння спостерігати, порівнювати, досліджувати, розуміти їх головну суть, формуються навички моделювання.

2. Активізація пізнавальної діяльності здобувачів освіти

Соціальні процеси, які відбуваються в Україні, зумовлюють, окрім іншого, також і потребу у створенні належних соціально-педагогічних умов для реформування освіти, опрацювання нових підходів і проблем усієї системи технології навчання. Наукове осмислення і практичне розв'язання цих завдань пов'язане з інтеграцією фундаментальної освіти і професійного навчання, їх взаємодією і наступністю.

У процесі виготовлення деталей, вузлів, виробів необхідно продемонструвати процеси, явища й закономірності, способи використання вивчених явищ, підготувати здобувачів освіти до самостійного фізичного експерименту, розвивати в них фізико-технічне мислення, творчість, пізнавальний інтерес, логічне мислення, жагу знань та спроможність пояснень.

Використання інтерактивних методів (роботи в групі, «Акваріум», рольові ігри), де здобувачі освіти мають можливість розповісти, показати і самі зробити. Я, майстер виробничого навчання, виступаю не в ролі «диктатора», а в ролі – «союзника» [2].

Звичайно, доцільно було б на виробничому навчанні використовувати сучасну комп'ютерну техніку, однак, на жаль, у закладі її ще недостатньо, тому ми разом зі здобувачами освіти успішно використовуємо інформаційно-комунікаційні технології у вигляді мобільних застосунків, які реалізовуємо за допомогою особистих гаджетів (мобільних телефонів, планшетів, ноутбуків,

нетбуків тощо). Домашні завдання здобувачі освіти виконують вдома за допомогою використання комп'ютера [5].

Усе це і забезпечує глибину та міцність знань. Найбільший сенс своєї роботи полягає в тому, щоб здобувачі освіти змогли використати усі знання набуті на уроці виробничого навчання у повсякденному житті. Адже вони майбутні мами, дружини, господині. І якщо зможуть порадувати гарною сукнею свою доньку, зуміють прикрасити своїми виробами квартиру – це і маю за заслугу.

У навчально-виробничій майстерні швейного профілю проводиться уся навчально-педагогічна робота, пов'язана з виробничим навчанням. *Робоче місце майстра виробничого навчання* складається з демонстраційного столу, класної дошки, швейної машини тощо. *Робочі місця здобувачів осві*ти є такими, що на них можна розмістити необхідні прилади, інструменти, навчальні посібники, конспекти та письмове приладдя. Санітарно-гігієнічні умови у навчально-виробничій майстерні повинні відповідати нормативним вимогам.

2.1. Рівні пізнавальної активності

До рівнів пізнавальної активності відносимо: *перший, другий, третій, високий* і *найбільш високий* [3].

Перший рівень пізнавальної активності – вирішення вправ здобувачами освіти з попереднім розбиранням за участю майстра виробничого навчання.

Другий рівень – самостійне виконання робіт здобувачами освіти за допомогою використання технологічних карт.

Третій рівень – виконання робіт здобувачами освіти самостійно.

Високий рівень творчої самостійності відзначається тим, що здобувач освіти самостійно складає нестандартний план, використовує додаткові матеріали, вносить нові методи роботи.

Найбільш високий рівень самостійності – це прагнення здобувача освіти до самостійної постановки проблем і їх вирішення. Пізніше починають мати значення такі мотиви як прагнення *працювати* самостійно, *отримувати* самостійну оцінку, *порівнювати* свою роботу з роботою інших.

2.2. Прийоми і методи активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти

Виконання самостійної роботи потребує від здобувачів освіти напруги, пізнавальних і практичних способів діяльності, творчого мислення. *Найкращий* з методів самостійної роботи – *робота з навчальним посібником*, вирішення задач виконанням практичних вправ, лабораторні роботи, конструювання, моделювання виконаних трудових завдань. Практичне формування професійної самостійності здобувачів освіти виконується у процесі виробничого й теоретичного навчання, активної участі в житті коллективу, методів залучення до активної роботи в колективі, до виконання трудових і загальних доручень. Здоровий колектив позитивно впливає на розвиток особистості.

Підтримка колективу – обов'язкова умова успіху в роботі над собою. У колективі здобувач освіти краще пізнає себе. Він порівнює себе з іншими й критично підходить до оцінки своєї діяльності. Досвід передових майстрів виробничого навчання говорить про те, що до здобувачів освіти потрібно ставитися дуже коректно, приділяти увагу до їх відноин з товаришами.

Самостійні роботи здобувачів освіти можуть бути у вигляді вправ, питань, завдань, виконання відповідних робіт. Для самостійних завдань можуть бути заплановані такі питання: планування здобувачами освіти наступної діяльності; раціональна організація робочого місця; робота з документацією, кресленням, складання ескізів, технологічних карт; участь в організаційному й економічному процесі виробництва. *Професійна самостійність* має свої специфічні особливості. В її складній системі основними компонентами є професійні уміння і навики, мотивація діяльності

здобувачів освіти. Спостерігаючи за практикою організації самостійних робіт здобувачів освіти бачимо, що в їхній методиці відсутній єдиний науковий підхід. Безсистемність самостійних робіт часто стає причиною нерозуміння здобувачів освіти щодо техніки їх виконання [4].

3. **Активізація пізнавальної діяльності здорбувачів освіти на урокакх виробничого навчання**

Навчальний процес проходить із використанням активних форм і методів. Працювати важко тому, що часто до закладу освіти вступають здобувачі освіти, які не хочуть навчатися через зневіру у власних силах і можливостях. Важливо перебороти такий стереотип. Цього можна досягти своєю професійною майстерністю, високою кваліфікацією, старанною підготовкою до кожного уроку з використанням нетрадиційних форм і методів, активних форм. Тому завжди знаходжуся в пошуках нових педагогічних технологій, досліджень у методиці майстра виробничого навчання, читаю сучасну педагогічну та психологічну літературу, ознайомлююся з інноваціями.

Важливо дати здобувачам освіти такі знання, які б стали їхнім скарбом, їх компетентністю в багатьох виробничих процесах, навчити комплексно використовувати їх у процесі вирішення різних завдань, вільно жити та орієнтуватися в просторі.

Кожен зі здобувачів освіти має свої індивідуальні особливості у навчанні, які умовно можна віднести до певного стилю *(активісти, мислителі, практики, прагматики),* а майстрові виробничого навчання важливо знати їх характеристики для того, щоб підібрати методи, результативні для кожного стилю. Тому таким важливим є поєднання кількох методів упродовж одного заняття.

Самостійна робота здобувачів освіти – це складний комплекс взаємодій майстра виробничого навчання і здобувачів освіти в освітньому

процесі. Діяльність майстра виробничого навчання має внутрішній характер – *організаційні функції*.

Самостійні роботи здобувачів освіти мають психологічно-педагогічний характер, а організація й проведення їх потребують особливої підготовки майстра виробничого навчання і здобувачів освіти.

Самостійні роботи повинні мати відповідний комплекс нових умінь, знань й навиків, які здобувач освіти повинен засвоїти; базуватися на педагогічних принципах доступності; мати відповідну структуру, включаючи організацію планування й самоконтролю; мати конкретну ціль; виконуватися з використанням практичних дій; мати можливість майстру виробничого навчання отримати інформацію щодо розумових операцій здобувача освіти і якості виконаної роботи; забезпечуватися методами самоконтролю для того. щоб перед тим, як здати їх майстру виробничого навчання, здобувач освіти міг самостійно перевірити правильність їх виконання.

Дуже важливо, щоб майстер виробничого навчання твердо знав коли, на якому етапі, у процесі виготовлення якої продукції варто розпочинати формування у здобувачів освіти умінь і навичок творчих способів роботи.

Особливості структури самостійності здобувачів освіти

Перший рівень характеризується конкретною наочністю, знайомить з інструментами, пристосуваннями, прийомами, діями.

Другий рівень значно ширший за діапазоном і характером виконаних робіт, здобувачі освіти володіють технічними знаннями, краще використовують їх на практиці. Вони досягають виконання робіт із заданими технічними умовами.

Третій рівень є завершальним. Відбувається закріплення знань, умінь і навичокв. В організації праці проявляється професіональна самостійність здобувачів освіти, росте їх активність.

Під час практичних занять важливо не допускати, щоб здобувач освіти виконував постійно монотонну роботу, а також різні завдання. які не мають прямого відношення до навчальної діяльності.

У процесі вибору вправ необхідно, щоб: 1) кожна вправа мала чітко виражену спрямованість; 2) відповідно до змісту вправи необхідно повинна бути обрана структура, для чого потрібно знати мету, спосіб і умови дій.

Здобувачам освіти пропонуються запитання, що потребують міркувань та самостійних висновків. Заздалегідь продумана майстром виробничого навчання система запитань призводить до формування нових висновків, які мають характер відкриттів. Деякі запитання можуть мати проблемний характер, інші ставляться у ході демонстрації експерименту. Наприклад, під час вивчення теми «Виготовлення спідниці» здобувачам освіти прпопонуєьться низка запитань, розроблених мною у робочому зошиті з теми: «Виготовлення спідниці» (запитання, таблиці, тести, безпечні прийоми праці).

З метою закріплення теми можна провести вікторину з використанням запитань професійної спрямованості.

Важливе значення для розвитку творчої активності здобувачів освіти, їх пізнавального мислення має проведення домашніх дослідів. Завдання з їх проведення варто пропонувати здобувачам освіти напередодні вивчення теми як проблему, яка сприяє розвитку мислення здобувачів освіти з теми, що вивчатиметься, або після вивчення теми у вигляді запитань для закріплення. Такий прийом сприяє процесу кращого запам’ятовуванню. Це навчає здобувачів освіти експериментувати. Наприклад, перед вивченням теми «Виготовлення сукні», пропонуюздобувачам освіти домашні досліди: складання тестів, інструкційних карток, вибір моделі, малюнок, описання її технологічної послідовності [4].

Такі домашні завдання дуже цікаві, захоплюють здобувачів освіти, за їх результатами вони готові зробити висновок за своїм виробом.

Проблемне навчання один із найважливіших засобів активізації мислення здобувачів освіти, розвитку їх пізнавальних інтересів та творчих здібностей. Це особливий підхід до навчання, в основі якого лежить порушення проблеми та залучення здобувачів освіти до її вирішення. Методи й прийоми можуть бути різними. Майстер виробничого навчання може сам сформулювати проблему й запропонувати здобувачам освіти її вирішити або розповісти, як вона вирішується.

Ставляться нові проблеми. Здобувачі освіти самостійно усувають дефекти, що виникли у процесі виготовлення виробу й переконуються у своїй професійній спроможності.

Для розвитку професійної майстерності можна запропонувати завдання-реферати, які розширюють ерудицію здобувачів освіти, їхній світогляд. Наприклад, у процесі вивчення теми «Виготовлення брюк» здобувачі освіти самостійно опрацьовують проблему історії створення одягу.

Із використанням подібних матеріалів проводяться уроки виробничого навчання таких типів: семінари, конференції, диспути, «Що? Де? Коли?» та ін.

ВИСНОВКИ

Отже, творчість окремої людини розглядається дослідниками у двох аспектах: як сукупність якостей особистості, в яких проявляється ставлення суб'єкта до світу і до самого себе, його спосіб самоствердження; і як діяльність певного характеру, яка відбиває вищий ступінь активності. Аналіз наукової літератури доводить, що в сучасних дослідженнях психолого-педагогічної сутності творчості визначення понять «педагогіка творчості», «педагогічна творчість вчителя», «творча педагогічна діяльність» ґрунтується, як правило, на визначенні сутності феномена «творчість», але розглядаються наведені поняття неоднозначно, часто ототожнюються між собою. Особливістю педагогічної творчості є те, що педагог реалізує свої особистісні й професійні творчі потенції засобом творення особистості дитини, а розвиток його творчого потенціалу зумовлений розвитком творчого потенціалу виховання. Центральною ланкою педагогічної творчості є особистісно-зорієнтована розвивальна взаємодія суб'єктів освітнього процесу (викладача, майстра виробничого навчання й здобувача освіти), зумовлена специфікою психолого-педагогічних взаємовідносин між ними й спрямована на розвиток їхнього творчого потенціалу. Сучасний кваліфікований робітник – це не тільки стан, віковічні ознаки людини, а ще й наявність таких психологічних якостей як внутрішня, чуттєва мобільність, відчуття необхідності постійного розумового, зокрема професійного розвитку, якого вимагає людське суспільство, динамічний розвиток економіки, її модернізація, а також розвиток в усіх сферах суспільного життя, потреба постійного пошуку шляхів реструктуризації виробництва з метою збільшення його конкурентноздатності. Професійний розвиток майбутнього спеціаліста – це одна із складових освітнього процесу. Дидактичне завдання тут полягає в тому, щоб викладачі, майстри виробничого навчання, забезпечуючи здобувачів освіти необхідною системою знань, умінь і навичок, одночасно розвивали у них як почуття потреби у творчості, так і

уміння пошуку шляхів і засобів реалізації тих чи інших, життєво необхідних завдань, зокрема, у сфері їхньої майбутньої професійної діяльності. Інтелектуалізація праці в умовах ринкової економіки і науково-індустріального виробництва вимагає від майбутніх робітників готовності до нового трудового способу життя, зокрема, розвитку навичок творчого мислення. Творчі здібності формуються упродовж усього життя людини, однак саме підлітковий вік є найсприятливішим для творчого розвитку. У цей період активно розвивається уява, допитливість, виробляється вміння спостерігати, порівнювати, критично оцінювати діяльність. Щоб вплинути на організацію творчого процесу, треба створити для цього сприятливі умови. З цією метою освітній процес будуємо так, щоб здобувачі освіти навчилися насамперед розуміти самих себе і зуміли реалізувати свій потенціал. Одним із найважливіших шляхів вдосконалення процесу навчання є використання активної моделі навчання, застосування методів, технологій, прийомів, комплексу елементів або окремих елементів, які б сприяли формуванню творчої, мислячої особистості. Майстер виробничого навчання навчає здобувачів освіти розмірковувати, аналізувати, робити висновки, здобувати глибокі, міцні знання, застосовувати їх в своїй професійній діяльності. Здобувач освіти при цьому виступає не об’єктом, а суб’єктом навчання, виконує творчі завдання, вступає в діалог з майстром виробничого навчання. Визначальною спрямованістю такої роботи є розвиток самостійності здобувачів освіти, їхньої пізнавально-дослідницької діяльності, систематичне формування у них критичного мислення, умінь виробляти власну точку зору, розуміння, що вони роблять, рефлексію з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють. Використання інноваційних технологій – запорука якісної підготовки фахівців швейного профілю. Отже, застосування в навчальному процесі нових технологій навчання розкриває можливості для формування творчої особистості, здатної не тільки сприймати знання, але й творчого мислити, генерувати нові ідеї, складати творчі проекти, самостійно працювати з навчальними матеріалами та інформаційними джерелами,

проявляти ініціативу, оцінювати свою роль у вирішені тих чи інших проблем. Таким і повинен бути сучасний кваліфікований робітник. Групова (фронтальна) форма організації навчальної діяльності здобувачів освіти передбачає навчання однією людиною (здебільшого педагогом) групи здобувачів освіти чи цілої навчальної групи. Колективна (кооперативна) форма навчальної діяльності здобувачів освіти – це форма організації навчання у малих групах здобувачів освіти, об’єднаних спільною навчальною метою. За такої організації навчання викладач, майстер виробничого навчання керує роботою кожного здобувача освіти опосередковано, через завдання, якими він спрямовує діяльність навчальної групи.

СПИСОК

використаних джерел

1. Гришина Т. В. Освітня технологія як об’єкт методичної роботи. Харків. Видавнича група «Основа», 2003.

2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ «А.С.К.», 2005.

3. Фіцула М. М. Педагогіка. Тернопіль. Навчальна книга. Богдан, 2005.

4. Шарко В. Д. Сучасний урок. Київ, 2007.

5. Інноваційні технології навчання. Журнал «Профтехосвіта», № 2, 2007.

6. Навчаємо за модульною технологією. Журнал «Профтехосвіта», № 3, 2004.

ДОДАТОК

Інструкційно-технологічна картка

«Обробка коміра з пришивним стояком»

№ з/п	Операція	Технічні умови виконання, прийоми	Графічне зображення перації
1	Підготувати деталі крою	1. Верхній комір +клейова прокладка 2. Нижній комір 3. Стояк верхнього коміра + клейова прокладка 4. Стояк нижнього коміра Нитка основи в комірі проходить паралельно лінії середини коміра. Нижній комір на 0.2-0.5 см менший ніж верхній	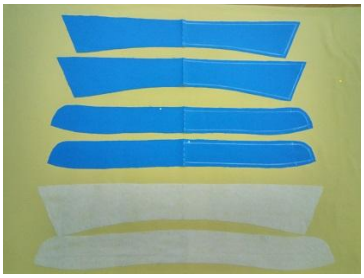
2	Продублювати верхній комір і верхній стояк коміра	Клейова прокладка на 0.2-0.3 см менша ніж комір та стояк коміра	
3	Скласти лицевими сторонами всередину верхній і нижній коміри	Суміщаючи зрізи та середину комірів	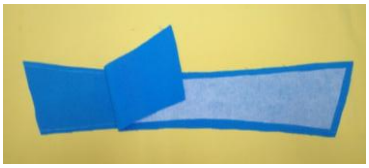
4	Наметати верхній комір на нижній	По верхньому коміру з посадкою його в кутах.	

5	Обшити верхній комір нижнім	З боку нижнього коміра, зберігаючи припуски на шви, ширина шва 0.6-0.8 см	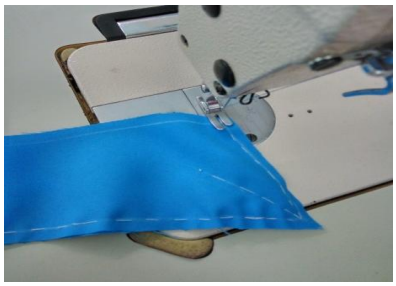
6	Підрізати припуски на шов, висікти кутики коміра, видалити нитки наметування	Залишити припуски 0.2-0.3 см.	
7	Вивернути комір на лицеву сторону.	Виправляючи кути за допомогою кілочка (або нитки)	
8	Здійснити самоконтроль, перевірити симетричність кінців та кутів коміра	Згідно технічних умов	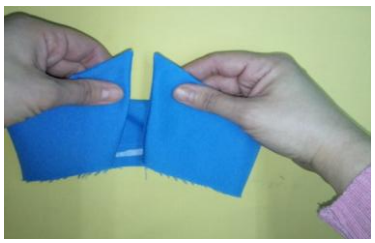
9	Прокласти строчку по відльоту нижнього коміра	Припуски на шви відвернути в бік нижнього коміра Ширина строчки 0.1-0.2 см від шва обшивання	
10	Вифастригувати (виметати) комір з боку нижнього коміра	Утворити з верхнього коміра кант шириною 0,1-0,2 см	

11	Припрасувати комір з боку нижнього коміра, зберігаючи кант.	Видалити нитки вифастриговування (виметування)	
12	Прокласти оздоблювальну строчку по краю відльоту	Ширина строчки 0,7-0,5 см	
12	З’єднати верхній і нижній комір	Машинною строчкою, відступаючи від нижнього зрізу коміра 0.3-0.5 см (попередньо підрівняти зрізи коміра)	
13	Запрасувати припуски на шви верхнього стояка	Відступаючи від нижнього зрізу стояка 1 см	
14	З’єднати комір з стояком	Суміщаючи контрольні позначки: середину коміра і середину стояка	
15	Прифастри-гувати верхній та нижній стояки до коміра	Ручними стібками, відступаючи від зрізів 0.5 см суміщуючи контрольні знаки та надсічки	

16	З’єднати комір зі стояком	Прокладаємо строчку з боку верхнього стояка, одночасно зшиваючи кінці, на 0.5-0.7 см від зрізів. Витягнути нитки тимчасового призначення	
17	Зробити надсічки на заокруглених ділянках стояка	Залишити 0.1 см до строчки	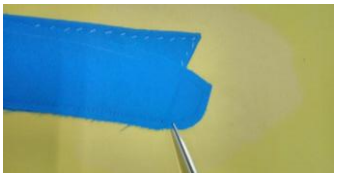
18	Вивернути стояк на лицеву сторону	Виправляючи на заокруглених ділянках	
19	Вифастригувати шов пришивання стояка до коміра	Косими ручними стібками	
20	ВТО коміра	Припрасувати	
21	Видалити нитки тимчасового призначення	За допомогою кілочка	

22	Прокласти оздоблювальну строчку по стояку коміра	Ширина строчки 0,1 см	
23	Кінцеве ВТО коміра	Дотримуючись температурного режиму	